



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

In Festo Pentecostes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

De Ascensione Domini, Sermo V. 291

Quod evidentius in Apostolis invenitur impletum, Ubi enim videtur illis suus ille JESUS tam manifestè elevatus est, & ferebatur in cœlum, ut nemo eorum opus haberet interrogare, quò vadis, ipsa jam (ut ita dixerim) occulta fide edocti sunt supplices in cœlû levare oculos, puras tendere manus, promissa sibi dona charismatum postulantes, donec fieret repente de cœlo sonus advenientis Spiritus vehementis, advenientis utique Ignis, quem Dominus JESUS mittebat in terram, volens vehementer accendi. Constat quidem eos & prius Spiritum accepisse, cum videlicet insufflavit eis, & dixit ^k: *Accipite Spiritum sanctum*, sed spiritum planè fidei & intelligentiæ, non fervoris, quo magis illuminaretur ratio, quàm inflammaretur affectio, dum duplicati utique spiritus opus fuit. Quos enim Verbum Patris disciplinam & scientiam ante docuerat, & intellectu adimpleverat corda eorum, adveniens utique postmodum Ignis divinus, & inveniens jam receptacula munda, infudit uberius dona charismatum, & in spiritualem omnino mutavit amorem, ut accensa in eis charitas fortis ut mors, jam non modò fores, sed ne ipsa quidem ora propter metum Judæorum claudere dignaretur. Cuius nos gratiæ pro nostræ exiguitatis modo præparantes, exinanire per omnia nosmetipsos, & à delectationibus miseris, & caducis consolationibus evacuare studeamus, dilectissimi, corda nostra, maximèque instante nunc die festo & ferventiùs & fiducialiùs unanimiter perseveremus in oratione, ut sua nos visitatione, sua consolatione & confirmatione dignetur Spiritus ille benignus, spiritus dulcis, spiritus fortis, infirma roborans, aspera planans, corda purificans: qui cum Patre & Filio id ipsum, sed non is ipse est: ut tres unum & unum tres esse verissimè prorsus & fidelissimè catholica Ecclesia fateatur, à Patre adoptata, à Filio desponsata à Spiritu Sancto confirmata, quibus ut una substantia, sic eadem nihilominus gloria in sæcula sæculorum, AMEN.

Typus fuit spiritus Apostolis dati.

k Ioan. 20. f. Apostoli diversimode acceperunt Sp. S. primum insufflante Christo; deinde postquam ascendit.

Preparatio ad Spiritum S.

IN FESTO PENTECOSTES,

S E R M O I.

Celebramus, dilectissimi, hodie Spiritus sancti solemnitatem, tota cum jucunditate celebrandam, dignam omni devotione. Dulcissimum enim quiddam in Deo Spiritus sanctus est, benignitas Dei, & idem ipse Deus. Proinde si celebramus Sanctorum solennia, quantò magis eius à quo habuerunt ut sancti essent quotquot fuere Sancti? Si veneramus sanctificatos, quanto magis ipsum Sanctificatorem convenit honorari? Hodie itaque festivitas est Spiritus Sancti, quia visibiliter apparuit invisibilis, sicut & Filius, cum sit nihilominus invisibilis in seipso, dignatus est

Festi huius dignitas.

Sermones S. Bernardi,

O O

exhibere

exhibere se in carne visibilem. Hodie Spiritus sanctus revelat nobis aliquid de seipso, sicut ante de Patre & Filio aliquid noveramus. Nam perfecta Trinitatis cognitio, vita æterna est. Nunc autem ex parte cognoscimus, reliqua credimus quæ minimè sufficimus comprehendere. Et de Patre quidem novi Creationem, clamantibus creaturis: *Ipse fecit nos, & non ipsi nos*^a. *Invisibilia enim DEI à creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur*^b. At verò æternitatem & immutabilitatem ipsius comprehendere multum est à me: lucem habitat inaccessibilem. De Filio autem magnum aliquid novi (eius gratiâ) scilicet Incarnationem. Nam generationem eius quis enarrabit^c? Quis comprehendat æqualem Genitum Genitori? Jam & de Spiritu Sancto si non processionem qua ex Patre Filioque procedit, (illa enim mirabilis facta est scientia ex me, confortata est, & non potero ad eam) novit tamen aliquid, videlicet Inspirationem. Duo enim sunt, unde procedat, & quo. Processio à Patre & Filio, posuit tenebras latibulum suum: sed processio ad homines, hodie cœpit innotescere, & est jam fidelibus manifesta.

Et prius equidem (quoniam sic oportebat) signis visibilibus invisibilis Spiritus suum declarabat adventum: nunc eius signa quò spiritualiiora sunt, eò magis congrua, eo magis videntur Spiritu sancto digna. Venit tunc super Discipulos in linguis igneis, ut verba ignea loquerentur, & legem igneam linguæ igneæ prædicarent. Nemo conqueratur, quod minimè nobis illa manifestatio spiritus fiat. *Unicuique enim datur manifestatio spiritus ad utilitatem*^d. Denique si dicere opus est, nobis illa manifestatio potius quam Apostolis facta est. Ad quid enim illis necessariæ linguæ gentium nisi ad conversationem gentium? Fuit eis alia quædam manifestatio magis ad eos pertinens & hæc usque hodie fit in nobis. Manifestum enim fuit indutos esse virtute ex alto, qui de tanta pusillanimitate spiritus ad tantam devenere constantiam. Non est jam fugere, non est abscondi propter metum Judæorum, constantius modo prædicant, quàm delitescerent ante timidius. Denique mutationem illam dexteræ Excelsi manifestè declarat Principis Apostolorum prius quidem inter ancillæ verba formido, postmodum inter Principum verbera fortitudo. *Ibant* (ait scriptura^e) *gaudentes à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati*, quem sanè prius cum duceretur ad concilium, solum reliquerant fugientes. Quis dubitet advenisse Spiritum vehementem, qui mentes eorum invisibili illustraret potentia? In hunc modum etiam modò quæ Spiritus operetur in nobis, testimonium perhibent in nobis de eo^f.

^a Psal. 99. a
^b Rom. 1. c
De Patre nota creatio: de Filio incarnatione: de Spiritu S. inspiratio: cetera incomprehensibilia.
^c Esa. 53.
Duplex processio Spiritus S. unde, & quò: illa à Patre & Filio, hæc ad homines.

^d 1. Cor. 12 a
Duplex manifestatio spiritus facti Discipulis: exterior per signa visib. interior per gratiam.

Mutatio & fortitudo Apostolorum post acceptum Sp. S.
^e Act. 5. g

^f 1. Petr. 3. b

Quia

Quia igitur mandatum accepimus & , ut declinantes à malo , faciamus quod bonum est , vide quemadmodum Spiritus in utroque adjuvat infirmitatem nostram. Nam divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus. Propterea ad declinandum à malo, tria operatur in nobis, compunctionem, supplicationem, remissionem. Initium enim revertendi ad Deum, Pœnitentia est, quam sine dubio Spiritus operatur, non nos, sed Dei: idque & certa ratio docet, & confirmat autoritas. Quis enim cum ad ignem venerit algens, & fuerit calefactus, dubitabit ei ab igne venisse calorem, quem habere non poterat sine illo? Sic ergo qui prius in iniquitate erat frigidus, si postmodum fervore quodam pœnitentiæ accendatur, alium sibi Spiritum, qui suum arguit, & dijudicat, non dubitet advenisse. Habes hoc & in Evangelio, ubi cum loqueretur de Spiritu quem accepturi erant credentes in eum: Ille, inquit, & arguet mundum de peccato.

g Psal. 36. e

Spiritus S. operatur tria in nobis ad declinandum à malo.

Potentiam seu compunctionem cordis.

g Ioan. 16. a

Sed quid prodest pœnitere de culpa, & non supplicare pro venia? Necessè ut etiam hoc spiritus operetur, dulcedine quadam spei replens animum, per quam fiducialiter postules nihil hæsitans. Vitne ostendam tibi etiam hoc opus esse Spiritus sancti? utique dum abest ille, tale aliquid in tuo spiritu non invenies. Denique ipse est in quo clamamus. Abba pater. Ipse qui postulat pro Sanctis, gemitibus inenarrabilibus. Et hæc quidem in corde nostro. Quid autem in corde Patris? Sicut in nobis interpellat pro nobis, ita in Patre delicta donat cum ipso Patre. Advocatus noster ad Patrem in cordibus nostris, Dominus noster in corde Patris. Itaque quod postulamus, idem ipse donat, qui donat ut postulemus: & sicut nos erigit pia quidem fiducia, ita Deum inclinat ad nos magis pia misericordia sua. Itaque ut omnino scias quia remissionem peccatorum Spiritus Sanctus operatur, audi quod aliquando audierunt Apostoli: Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis. Et de malo quidem declinando sic.

Item supplicationem pro venia.

g Rom. 8. c

Et ipsam peccatorum remissionem.

i Ioan. 20. f

Porro ad faciendum bonum quid in nobis Spiritus bonus operatur? Profectò monet, & movet, & docet. Monet memoriam, rationem docet, movet voluntatem. In his enim tribus tota consistit anima. Memoria suggerit bona in cogitationibus sanctis, atq; ita ignaviam nostram torporemq; repellit. Propterea quotiens huiusmodi suggestionē boni senseris in corde tuo, da honorem Deo, & age reverentiam Spiritui S. cuius vox sonat in auribus tuis. Ipse namq; est qui loquitur iustitiā. Et in Evangelio habes, quia ille suggeret vobis omnia quæcumq; dixero vobis. Et adverte quid præmiserit: Ille docebit vos omnia. Dixeram enim quia docet rationem: Multi siquidem monentur, ut benefaciant, sed minimè sciunt quid agendum sit, nisi ad sit

Ad bonū faciendum tria in nobis operatur Sp. S. Monet memoriam.

k Ioan. 14. d

*docet rationē,
Iacob. 4. d*

*mouet volun-
tatem.*

*Quomodo ve-
niat ad nos
Sp. S. in spe-
cie ignis.*

*Impletio do-
mus mystica.*

*Quinqua-
gesima. i. e.
festum Pente-
coste quia 50.
post Pascha
die celebratur,
vel spatium
dierum inter
Pascha &
Pentecost.*

denuò gratia Spiritus sancti, ut quam inspirat cogitationem doceat in o-
pus proferre, ne vacua in nobis sit gratia Dei. Sed quid? *Scienti bo-
num, & non facienti, peccatum est illi gratia.* Propterea non solum mo-
neri & doceri, verum etiam moveri & affici ad bonum necesse est ab eo
utique Spiritu, qui adiuuat infirmitatem nostram, & per quem in cordi-
bus nostris diffunditur charitas, quæ est bona voluntas.

Itaque cum sic adueniens Spiritus totam possederit animam sugge-
rendo, instituendo, afficiendo, loquens semper in cogitationibus nostris,
ut audiamus & nos quid loquatur in nobis Dominus Deus, rationem il-
luminans, voluntatem inflammans: non tibi videtur quia totam domum
impleverint dispersitæ linguæ tanquam ignis? Nam in his tribus superi-
us dictum est animam consistere totam. Sint autem dispersitæ linguæ
propter multiplices cogitationes, sed earum multiplicitas, & uno lumine
veritatis, & uno charitatis fervore sit tanquam ignis. Aut certè domus
impletio fini potius reservetur, quando mensuram bonam, & confertam,
& coagitatam & supereffluentem dabunt in sinus nostros. Sed quando
hæc erunt? Profectò cum completi fuerint dies Pentecostes. Felices
vos, qui jam intraſtis quinquagesimam requiei, & Jubilæum annum. Fra-
tres nostros loquor, quibus jam dixit Spiritus, ut requiescant à laboribus
suis. Etenim hoc quoque inter eius opera reperimus. Duo namque
tempora celebramus, Fratres, Quadragesimæ unum alterum Quinqua-
gesimæ: illud ante Passionem, istud post Resurrectionem: illud in com-
punctione cordis & lamentis pœnitentiæ, istud in devotione spiritus, &
alleluja solenni. Prius quidem tempus ipsa est vita præsens: posterius
verò quietem Sanctorum significat, quæ est post mortem. Dum autem ve-
nit illius Quinquagesimæ finis, in iudicio scilicet & resurrectione, com-
pletis diebus Pentecostes, aderit plenitudo Spiritus, & totam replebit do-
mum. Plena siquidem erit omnis terra maiestate eius, quando non so-
lum anima, sed & ipsum corpus spirituale resurget, si tamen iuxta Apo-
stoli monitum, dum adhuc est animale, fuerit seminatum.

IN FESTO PENTECOSTES.

SERMO II.

Psal. 67.

Hodie, dilectissimi, cœli distillaverunt à facie DEI Sinai, à facie DEI
Israel, & pluvia voluntaria segregata est hæreditati Christi. Spi-
ritus enim sanctus procedens à Patre, largiori munere suæ maiestatis in
Apostolos supervenit, & tribuit eis charismatum dona. Post magnifi-
centiam enim Resurgentis, post gloriam Ascendentis, post Residentis sub-
limitatem, non restabat nisi ut expectationi iustorum lætitia adveniret, &
cœli

cœli muneribus cœlestes homines implerentur. Vide autem si non & sententiarum pondere & verborum ordine hæc omnia Esaias longè ante prædixit ^b. *Erit (inquit) in die illa germen Domini in magnificentia & gloria, & fructus terræ sublimis, & exultatio his qui salvati fuerint de Israel.* Germen Domini, Jesus Christus solus de mundissimo conceptus semine: quia etsi in similitudine carnis peccati, non tamen in carne peccati. Et si filius carnis Adæ, non tamen filius prævaricationis Adæ: qui non fuit natura filius iræ, sicut reliqui omnes qui in iniquitatibus sunt concepti. Istud ergo germen quod de virga Jesse virore virgineo pullulavit, in magnificentia fuit, cum resurrexisset à mortuis, quia tunc Domine DEUS meus magnificatus es vehementer, confessionem & decorem induens, amictus lumine sicut vestimento ^c. Quanta autem Ascendentis gloria, cum medius Angelorum & animarum sanctarum ad Patrem deduceris, & triumphatrice palma cœlis investus, susceptum hominem in ipsa divinitatis claudis identitate? Quis cogitet, nedum loquatur, quàm sit fructus terræ sublimis in confessu ad dexteram Patris, quod utique cœlestium oculos reverberat naturam, quod angelicus intuitus contremit, non attingit? Veniat ergo exultatio Domine Jesu his qui salvati sunt de Israel, Apostolis tuis quos elegisti ante mundi constitutionem. Veniat spiritus tuus bonus qui sordes abluat, & infundat virtutes, in spiritu iudicii, & spiritu ardoris Dei.

Ea igitur, Fratres, cogitemus super nos & in nos opera Trinitatis ab initio mundi usque ad finem, & videamus quam sollicita fuerit illa maiestas, cui administratio pariter & gubernatio sæculorum incumbit, ne nos perderet in æternum. Et potenter quidem omnia fecerat, & sapienter omnia gubernabat, & utrarumque rerum tam potentia quam sapientia signa manifestissima tenebantur in creatione & conservatione machinæ mundialis. Et bonitas quidem in Deo erat, & bonitas multa nimis, sed latebat in corde Patris cumulanda quandoque super genus filiorum Adam tempore opportuno. Dicebat tamen Dominus ^d: *Ego cogito cogitationes pacis*, ut mitteret nobis illum qui est pax nostra, qui fecit utraque unum: ut jam daret pacem super pacem, pacem his qui longè, & pacem his qui propè. Verbum igitur Dei in sublimi constitutum, ut ad nos descenderet, propria benignitas invitavit, misericordia traxit, veritas qua se promiserat venturum compulit, puritas uteri virginalis salva Virginis suscepit integritate, potentia eduxit, obedientia in omnibus deduxit, patientia armavit, charitas verbis & miraculis manifestavit.

Prorsus amplissima mihi nunc materia & malorum meorum suppetit, & bonorum Domini mei, ut cum cogitaverim vias meas, conver-

^b Esa. 4. a

^c Locus Isai. de Christo explicatur.

^e Psal. 103. a

^d Contemplatio operum divinarum pro reparatione generis humani.

^e Hier. 29. c
Potentia & sapientia Dei semper & ubique conspicua, at bonitas præcipue in opere Redemptionis.

tam pedes meos in testimonia sua. Illa enim bona ineffabilia sunt, quia (ut brevi verbo cuncta concludam) nihil melius invenire potuit unde nos redimeret sapientia Dei, in omni sapientia sua. Sed & mala circunderant nos, quorum non erat numerus: quia *peccari* (justus loquitur) *super numerum arena maris* ^e: & propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo, multum est enim ^f. Missus est coluber tortuosus à diabolo, ut venenum per aures mulieris in ipsius mentem transfunderet, & sic re-funderet in totius posteritatis originem. Missus est interim Gabriel Angelus à Deo, ut Verbum Patris per aurem Virginis in ventrem & mentem ipsius eructaret, ut eadem via intraret & antidotum, qua venenum intraverat. Verè vidimus gloriam eius, gloriam quasi Unigeniti à Patre: quia totum paternum est, quod de corde Patris Christus attulit nobis, ut nihil in Filio Dei nisi dulce, nisi paternum, humani generis trepidatio suspicetur. A planta pedis usque ad verticem non erat in nobis sanitas: erraveramus ab utero: in utero damnati, antequam nati: quia de peccato & in peccato concepti.

Christus ergo ibi primum medicinam apposuit, ubi primus vulnere patebat locus: & substantialiter utero Virginis illapsus, de Spiritu sancto conceptus est: ut conceptionem nostram mundaret, quam spiritus malus si non fecerat, tamen infecerat: ut non esset etiam in utero vita ipsius otiosa, dum novem mensibus purgat vulnus antiquum, scrutans, ut dicitur, usque ad imum putredinem virulentam, ut sanitas sempiterna succederet. Et nunc jam operabatur salutem nostram in medio terræ, in utero videlicet Virginis Mariæ, quæ mirabili proprietate terræ medium appellatur. Ad illam enim sicut ad medium, sicut ad arcam Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium sæculorum respiciunt & qui in cælo habitant, & qui in inferno, & qui nos præcesserunt, & nos qui sumus, & qui sequentur, & nati natorum, & qui nascentur ab illis. Illi qui sunt in cælo, ut refarciantur: & qui in inferno, ut eripiantur: qui præcesserunt, ut Prophetæ fideles inveniantur: qui sequuntur, ut glorificentur. Eò beatam te dicunt omnes generationes Genitrix Dei, Domina mundi, Regina cæli. Omnes, inquam, generationes ^g. Sunt enim generationes cæli & terræ. Pater spirituum, ait Apostolus ^h, ex quo omnis paternitas in cælo & in terra nominatur. Ex hoc ergò beatam te dicunt omnes generationes, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuisti. In te enim Angeli lætitiā, iusti gratiam, peccatores veniam invenerunt in æternum. Meritò in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quicquid creaverat recreavit.

e 2. Par. 36. a
f Psal. 28. c
Serpens per E-
vam infudit
venenum ge-
neri humano:
at Angelus
antidotum per
Mariam.

Christus salu-
tem nostram
operatus in
medio terræ:
nempe, in vir-
ginis utero.

g Luc. 1
h Eph. 3, b

Placebitne tibi Domine JESU, ut dones mihi vitam tuam, sicut dedisti conceptionem? quia non solum conceptio mea immunda, sed mors perversa, vita periculosa, & post mortem restat mors gravior, mors secunda. Non solum, ait, conceptionem meam, sed & vitam meam, & hoc per singulos ætatum gradus infantia, pueritia, adolescentia, juventutis tibi donabo, adjiciens mortem, resurrectionem, ascensionem, & missionem Spiritus sancti. Hoc autem ideo, ut *conceptio* mea emundet tuam, *vita* mea instruat tuam, *mors* mea destruat tuam, *resurrectio* mea præcedat tuam, *ascensio* mea præparet tuam, porro Spiritus adiuvet infirmitatem tuam. Sic enim planè videbis & viam per quam ambules, & cautelam qua ambules, & ad quam ambules mansionem. In vita mea cognosces vitam tuam, ut sicut ego paupertatis & obedientia, humilitatis & patientia, charitatis & misericordia indeclinabiles semitas tenui, sic & tu eisdem vestigiis incedas, non declinans ad dexteram neq; ad sinistram. In morte autem mea dabo tibi justitiam meam, dirumpens jugum captivitatis tuæ, & expugnans hostes qui sunt in via vel juxta viam, ut non apponant amplius nocere tibi. His autem completis revertar in domum meam unde exivi, & ovibus illis quæ in montibus remanserant, & quas propter te reliqueram, ut non te ducerem, sed reportarem, reddam faciem meam.

Et ne de absentia mea vel murmures vel contristeris, mittam tibi Spiritum Paracletum, qui tibi donet pignus salutis, robur vitæ, scientia lumen. *Pignus salutis*, ut ipse Spiritus reddat testimonium spiritui tuo, quod filius Dei sis: qui certissima signa prædestinationis tuæ cordi tuo imprimat & ostendat: qui donet lætitiâ in corde tuo, & de rore cæli si non continuè, tamen sapissime mentem tuam impinguet. *Robur vitæ*, ut quod per naturam tibi est impossibile, per gratiam eius non solum possibile, sed & facile fiat: ita ut in laboribus, in vigiliis, in fame & siti, & in omnibus observantiis (quæ nisi farinula ista dulcorentur, profus mors in olla appareat) delectabiliter incedat sicut in omnibus divitiis. *Scientia lumen*, ut cum omnia benefeceris, te servum inutilem putes: & quicquid boni in te inveneris, illi tribuas à quo omne bonum est, sine quo non parum aliquid, sed nihil omninò potes incipere, ne perficere dicam. Sic ergò Spiritus iste in tribus istis te docebit omnia quæ ad tuam pertinent salutem, quia in ipsis est plena & absoluta perfectio.

Hoc est quod per Prophetam idè Spiritus dicit ^h: *Seminate vobis adjuriam*, ubi pignus salutis ostenditur: metite spem vitæ, ubi vitale robur accipitur: illuminate vobis lumen scientia, quod verbis propriis subinfertur. Unde & Spiritus iste super Apostolos in igne apparuit propter lumen pariter

Christi conceptio, vita, mors, resurrectio, ascensio, & missio Sp. omnia hæc nobis donata.

Tria donat missus à Christo Spiritus: Pignus salutis:

Robur vitæ:

Lumen scientia.

h. Osce. 10. e. Cur Spiritus S. in igne.

pariter & ardore. Quos enim repleverit, & spiritu fervere, & in veritate cognoscere facit, quia sola misericordia est quæ eos & prævenit, & perducit. Multum sibi de hac misericordia undiq; contraxerat * puer Domini, cum diceret ⁱ: *Misericordia eius præveniet me, & ^k, Misericordia tua ante oculos meos est, & ^l, Misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vite mee, & ^m, Qui me coronat in misericordia & miserationibus, & Deus meus misericordia mea.* Quàm dulciter Domine Jesu cum hominibus conversatus es, quàm abundanter multa & magna bona hominibus largitus es, quàm fortiter tam indigna, quàm aspera pro hominibus passus es, ita ut liceat sugere mel de petra, oleumque de saxo durissimo: duro ad verba, duriore ad verbera, durissimo ad crucis horrenda: quia in omnibus his sicut agnus coram tondente se obmutuit, & non aperuit os suum. Vides igitur quàm verum dixerit ille qui dixit ⁿ, *Dominus sollicitus est mei.* Pater ut servum redimat, Filio non parcat: Filius seipsum libentissimè tradit: Spiritum sanctum uterque mittit: & ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.

Induratos & ad Dei beneficia stupidos compellat.

Quid requirat à nobis, qui tantoperè nos quæsit.

O duri & indurati & obdurati filii Adam, quos non emollit tanta benignitas, tanta flamma, tam ingens ardor amoris, tam vehemens amor, qui pro vilibus sarcinulis tam preciosas merces expendit! Non enim corruptibilibus auro vel argento redemit nos, sed precioso sanguine suo, quem effudit abundè: quia largiter undæ sanguinis de corpore Jesu per quinque partes emanaverunt. Quid ultra debuit facere, & non fecit? Illuminavit cæcos, reduxit erroneos, reconciliavit reos, justificavit impios, triginta & tribus annis super terram visus, cum hominibus conversatus, pro hominibus mortuus, qui de Cherubim & Seraphim & omnibus angelicis virtutibus dixit, & facta sunt, cui subest cum voluerit omnia posse. Quid ergo à te quærit qui tanta sollicitudine te quæsit, nisi te sollicitum ambulare cum Deo tuo? Hanc sollicitudinem non facit nisi Spiritus sanctus, qui scrutatur profunda pectorum nostrorum, discretor cogitationum & intentionum cordis, qui nec minimam paleam intra cordis quod possidet habitaculum patitur residere, sed statim igne subtilissimæ circumspectionis exurit spiritus dulcis & suavis, qui nostram voluntatem flectat, imò erigat & dirigat magis ad suam, ut eam & veraciter intelligere, & ferventer diligere, & efficaciter implere possimus.

IN FESTO PENTECOSTES

SERMO III.

Quàm libenter vobis communicem si quid mihi superna dignatione sensero inspiratum, novit Spiritus ipse, cuius hodie solemnitatem,
& 107

& folemnitatem præcipuam celebramus, utinam devotione præcipua. Ipfe enim, dilectiffimi, qui vos federe facit non folum in civitate, fed & in domo una, ut febeat fuper fedentes, ut requiefcat fuper humiles & tremen-
 tes ad fermones fuos. Ipfe eft qui Virgini obumbravit, Apoftolos roboravit, ut & virgineo corpori temperaret Deitatis acceffum, & Apoftolos indueret virtute ex alto, ferventiffima fcilicet charitate. Hanc nimirum Apoftolicus ille chorus loricam febe induit ficut gigas *ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis: ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis*^a. Quia enim in domum fortis, ligare eum, & vafa eius diripere mittebantur, opus erat fortitudine ampliori. Alioquin quàm multum erat ad ipfos, ut de morte triumpharent, & ne ipfæ quidem portæ inferi prævalerent adverfus eos, fi non vigeret in eis, quæ in eis vinceret dilectio fortis ut mors, dura ficut infernus æmulatio? Hunc fibi zelum imbiberant, cum vino ebrii putarentur^b. Et verè ebrii vino, fed non eo, quo ab incredulis ebrii credebantur. Planè, inquam, ebrii, fed vino novo, quod veteres quidem utres nec mererentur accipere, nec continere valerent. Hoc enim vinum vera illa Vitis fuderat de excelfo, vinum lætificans cor, non ftatum mentis evertens: vinum germinans virgines, non apoftatare faciens etiam fapientes. Novum vinum, fed habitantibus fuper terram. Nam in cœlis quidem olim copiofiffimè redundabat, non in utribus, nec in teftis vafis, fed in cella vinaria, in fpiritualibus apothecis. Fluebat per vicos & plateas omnes illius civitatis vinum, in quo lætitia cordis, non carnis luxuria eft; Nam terrigenæ & filii hominum vinum eiuſmodi non habebant.

Sic igitur cœlum quidem vino proprio fruebatur, quod terra interim nefciebat: fed ne ipfa quidem terra penitus inops carne Chrifti gloriabatur, cuius præfentiam nihilominus cœlum fitiebat. Quidni fideliffimum fieret gratiffimumque commercium inter cœlum & terram, inter Angelos & Apoftolos, ut exhiberetur illis caro Chrifti, iſtis vinum cœli, eſſetque in terra fpiritus, caro in cœlis, ac deinceps omnia omnibus communia in æternum? *Niſi*, inquit, *ego abiero, Paracletus non veniet ad vos*. Hoc eft dicere: Si non dederitis quod amatis, non habebitis quod defideratis. Expediit ergo vobis ut ego vadam: vos quoque de terra ad cœlum, de carne ad fpiritum translaturus, Filius enim fpiritus, Pater fpiritus, fpiritus fanctus fpiritus eft. Denique fpiritus ante faciem noſtram Chriftus Dominus. Sed & Pater quia fpiritus eft, tales quærit adoratores qui adorent eum in fpiritu & veritate. fpiritus tamen fanctus quaſi ſpecialiter fpiritus dicitur, quod ab utroque procedat, firmiffimum & indiffolubile vinculum Trinitatis: tanquam propriè fanctus, quod fit do-

Sermones S. Bernardi.

Pp

num

Spiritus Sancti opera.

^a Gal. 149. b

^b Act. 2. b
 Vinum myſticum & ſpiritualis ebrietas que?

Commercium cœli & terræ in Pentecofte.

^c Ioan. 16. a

Omnes tres perſone in Deitate fpiritus, tertia tamen ſpecialiter.

num Patris & Filii, omnem sanctificans creaturam: quamvis Pater quoque & spiritus, & sanctus: itemque & Filius, & spiritus & sanctus sit. *Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, ait Apostolus d.*

dRom. 11.d

Tria in opere mundi cogitata, quid, quomodo & quorsum sit.

Carnales mundi bona complexi, non cogitant, cur, aut ad quid facta sint.

Philosophorum circa modum & ordinem rerum occupatio vana.

Verè sapientis est in rebus cõditis spectare finem.
o Prov. 16.a

Discrimen carnalium Philosophorum & spiritualium.

fPsal. 118.a

Tria in magno huius mundi opere cogitare debemus, videlicet quid sit, quomodo sit, ad quid sit constitutus. Et in *esse* quidem rerum inestimabilis potentia commendatur, quod tam multa, tam magna, tam multipliciter, tam magnificè sunt creata. Sanè in *modo* ipsa sapientia singularis elucet: quòd hæc quidem sursum, hæc verò deorsum, hæc in medio ordinatissimè sint locata. Si verò *ad quid* factus sit mediteris, occurrit tam utilis benignitas, tam benigna utilitas, quæ etiam ingratißimos quosque multitudine & magnitudine beneficiorum possit obruere. Potentissimè siquidem ex nihilo omnia, sapientissimè pulchra, benignissimè utilia sunt creata. Veruntamen & fuisse novimus ab initio, & adhuc multos esse videmus in filiis hominum, qui in bonis inferioribus sensibilis mundi huius, tota sensualitate depressi, totos se dederunt his quæ facta sunt, quonam modo, vel ad quid facta sint negligentibus. Quid istos nisi carnales dicamus? Paucissimos esse jam arbitror: legimus tamen nonnullos quandoque fuisse, quibus summum studium fuit, atque unica sollicitudo, modum & ordinem investigare factorum, adeò ut plerique non modò utilitatem rerum perquirere dissimulaverint, sed & ipsas magnanimiter spreverint, cibo parvissimo vilissimoque contenti. Ipsi quidem sese philosophos vocant, sed à nobis curiosi & vani rectius appellantur.

Utrisque igitur successerunt Viri prudentiores utrisque, qui nimirum & quæ facta sunt, & quomodo facta sunt transilientes, intenderunt aciem mentis, ut ad quid facta sunt, viderent. Nec latuit eos quoniam omnia propter semetipsum fecit Deus o, omnia propter suos. Aliter tamen propter se, aliter propter suos, in eo quippe quod dicitur, *omnia propter se*, præveniens commendatur origo; in eo autem quod dicitur, *omnia propter suos*, magis exprimitur fructus sequens. Omnia fecit propter semetipsum, gratuita videlicet bonitate: omnia propter electos suos, pro eorum scilicet utilitate, ut illa quidem efficiens causa sit, hæc finis. Hi sunt spirituales viri sic utentes hoc mundo tanquam non utentes, sed in simplicitate cordis sui quærentes Deum, ne illud quidem magnopere vestigantes, quonam modo mundialis hæc machina volueretur: primi voluptate, secundi vanitate, tertii veritate impleti.

Gaudeo vos esse de hæc schola, de scholavidelicet spiritus, ubi bonitatem & disciplinam & scientiam discatis, & dicatis cum sancto f: *Super omnes docentes me intellexi.* Quare inquam? Nunquid quia purpura & bysso me indui, & quia lautioribus epulis abundavi? Nunquid quia Pla-

tonis

tonis argutias, Aristotelis versutias intellexi, aut ut intelligerem laboravi? Absit inquam, sed *quia testimonia tua exquisivi*. Felix qui in hoc sancti Spiritus thalamo commoratur, ut possit intelligere triplicem illum Spiritum: de quo idem ipse puer Domini super seniores intelligens clamabat, & decantabat &: *Ne projicias me à facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas à me. Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innova in visceribus meis. Redde mihi lætitiã salutaris tui, & Spiritu principali confirma me.* Spiritum sanctum ipsum intellige proprio nomine designatum. Rogat ergo ne projiciatur à facie eius tanquam aliquid immundum; quia spiritus iste odit sordes, nec habitare poterit in corpore subdito peccatis. Cui enim proprium est peccata repellere, ipsi & proprium est peccata odisse*: nec in uno domicilio pariter morabuntur tanta munditia, & immunditia tanta. Recepto ergo sancto Spiritu per sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum, audet quis ante faciem eius apparere tanquam lotus & mundus: utpote qui contineat se ab omni malo, & qui actiones, etsi non cogitationes frænaverit.

Sed quia perversæ & immundæ cogitationes separant à Deo: orandum est ut cor mundum creetur in nobis: quod utique fiet, si spiritus rectus fuerit in nostris visceribus innovatus. *Spiritum rectum* quod ait, Filio potest non inconvenienter aptari, qui nos veterem hominem exuens, novum induit, qui nos renovavit in spiritu mentis nostræ tanquam in visceribus nostris, ut cogitemus quæ recta sunt, ut ambulemus in novitate spiritus, & non literæ vetustate, Formam enim rectitudinis de cœlis attulit, reliquit in terris: immiscens sanè & mittens dulcedinem rectitudinis in omnibus operibus suis, sicut de eodem ipse prædixerat: *Dulcis & rectus Dominus, propter hoc legem dabit delinquentibus in via.* Castigato ergo corpore per sanctitudinem operum, mundato corde vel potius innovato per rectitudinem cogitationum, redditur lætitiã salutaris, ut jam in lumine vultus Dei ambules, & in nomine eius exultes tota die.

Quid igitur restat, nisi ut *spiritu principali* confirmeris? Patrem intellige spiritum principalem: non quòd maior, sed quòd solus à nullo, ab eo sit Filius, Spiritus sanctus ab utroque. In quo autem confirmatio hæc, nisi in charitate? Aut quod donum aliud tam dignum Patre? Quod munus aliud tam paternum? *Quis nos (ait Apostolus) separabit à charitate Christi? tribulatio an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio, an gladius?* Certi sitis, quia neque mors, neq; vita, neq; cætera alia, quæ Apostolus tam multipliciter quàm audacter enumerat, poterunt nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Jesu. Nunquid non

Triplicem spiritum ex Ps. 50. tribus personis sigillatim accommodat.

*g Psal. 50. c

Spiritus sanctus.

* al. odire.

h Sap. 1.

Spiritus rectus.

Psal. 24. b

Spiritus principalis.

Rom. 8. 2

*Testimonium
spiritus in no-
bis habitantis
unde sumen-
dum.*

hoc confirmationem ab omni huius sententiæ parte demonstrat? Scis vas tuum possidere in sanctificatione & honore, & non in passione desiderii? *Spiritum sanctum* accepisti tibi. Vis ut quæcunque tibi vis ab hominibus fieri, tu quoque facias illis, & quod tibi fieri non vis, alii ne feceris? *Spiritum rectum* ad opus proximi suscepisti. Hæc est enim rectitudo quam lex utraque commendat, & quæ naturæ indita est, & quæ tradita per Scripturam. Jam si in utroque bono, in his quæ ad utrumque pertinent, firmiter perseveras: *principalem spiritum*, quem solum DEUS approbat, recepisti: Alioquin quæ modò sunt, modò non sunt, is qui verè est, non acceptat, nec in caducis istis, sibi potest æternitas complacere. Itaque si desideras, ut in te Deus eligat partem sibi: esto sollicitus sicut tibi Spiritum sanctum, sicut proximo spiritum rectum, sic ei quoque tanquam vero Principi, & Patri spirituum spiritum principalem exhibere.

*Spiritus quo-
modo multi-
plex.*

*Spiritus S. da-
tur hominibus
multipliciter.*

** al. tertio.*

*Pauci quibus
datur Spiritus.
S. ad fervo-
rem.*

Verè multiplex spiritus, qui tam multipliciter filiis hominum inspiratur, ut non sit qui se abscondat à calore eius. Siquidem conceditur eis ad usum, ad miraculum, ad salutem, ad auxilium, ad solatium, ad fervorem. *Ad usum* quidem vitæ, bonis & malis, dignis pariter & indignis communia bona abundantissimè tribuens, ita ut videatur hic discretionis limitem non tenere. Ingratus, qui in his quoque beneficium spiritus non agnoscit. *Ad miraculum*, in signis & prodigiis, in variis virtutibus quas per quorumlibet manus operetur: ipsa est antiqua miracula suscitans, ut ex præsentibus fidem astruat præteritorum. Sed quia nonnullis hanc quoque gratiam sine propria utilitate largitur: *tertia** infunditur *ad salutem*: cum in toto corde nostro revertimur ad Dominum Deum nostrum. Porro *ad auxilium* datur, cum in omni colluctatione adjuvat infirmitatem nostram. Nam cum testimonium perhiberet spiritui nostro quòd filii Dei sumus, ea inspiratio est *ad consolationem*. Datur etiam *ad fervorem*, cum in cordibus perfectorum vehementius spirans validum ignem charitatis accendit, ut non solum in spe filiorum Dei, sed etiam in tribulationibus glorientur, contumeliam gloriam reputantes, opprobrium gaudium, despectionem exaltationem. Omnibus nobis, ni fallor, datus est spiritus ad salutem, ad fervorem non ita. Pauci enim sunt qui hoc spiritu repleantur: pauci qui studeant æmulari. Contenti sumus angustiis nostris, nec respirare in libertatem illam, non saltem ad eam spirare conamur. Oremus, fratres, ut complacent in nobis dies Pentecostes, dies remissionis, dies exultationis, dies verissimi Jubilæi: & inveniatur nos semper Spiritus factus omnes propter præsentiam corporalem, pariter propter eorum unitatem, in eodem loco per promissam

sam stabilitatem; ad laudem & gloriam sponsi Ecclesiae JESU CHRISTI Domini nostri, qui est super omnia DEUS benedictus in sæcula, Amen.

IN NATIVITATE S. JOANNIS BAPTISTÆ,

De Lucerna ardente & lucente,

S E R M O.

Ipse erat Lucerna ardens & lucens, Joan. 5. f

Si procul ab his conventibus, Fratres, increpatio illa Prophetæ Judaica reprobantis conventicula, & dicentis ^a: *Iniqui sunt cætus vestri.* Hi nimirum cætus non iniqui, sed planè sancti, sed religiosi, sed pleni gratia, digni benedictione. Convenitis siquidem ad audiendum DEUM: convenitis ad laudandum, ad orandum, ad adorandum. Sacer est conventus uterque, placens Deo, Angelis familiaris. State ergo in reverentia, fratres, state in sollicitudine & devotione mentis: maximèque in loco orationis, & in hac schola Christi, & auditorio spirituali. Nolite considerare, dilectissimi, quæ videntur & temporalia sunt, sed magis quæ non videntur æterna. Secundùm fidem, non secundùm faciem judicate. Terribiliter siquidem metuendus est locus uterque; nec maior adesse credendus est numerus hominum, quàm Angelorum. Patet utrobique sine dubio porta cœli, scala illa erecta est, ascendunt & descendunt Angeli super filium hominis. Gigas namque est iste filius hominis, cœlum ei sedes est, terra scabellum pedum eius. Et elevata est magnificentia eius super cœlos: manet tamen nobiscum usque ad sæculi consummationem. Ascendunt & descendunt itaque ad Deum Angeli sancti; quia caput & corpus unus est Christus.

Nec tamen ubi caput, sed ubicunque fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ, licet non possit caput à corpore separari. Denique & ipse ait ^b: *Ubi duo vel tres congregati fuerunt in nomine meo, in medio eorum sum*; Sed forte quis dicat: Ubi est modò Christus? Ostende nobis Christum, & sufficit nobis. Quid curiosos circumducitis oculos? Num ad videndum & non magis ad audiendum convenitis? *Dominus Deus aperuit mihi aurem*, ait Prophetæ ^c. Aurem meam aperuit ut audiam quid loquatur: non oculum, ut videam vultum eius, illuminavit. Aut certè suam mihi aperuit aurem, non faciem revelavit. Post parietem stat, audit & auditur: sed necdum apparet. Audit orantes, erudit audientes. An experimentum eius quæritis qui in me loquitur Christus ^d? Ego, inquit, qui loquor justitiam. Quidni loquatur ore, quod ipse blasphemavit? Quidni suo utatur, ut libet, artifex instrumento? Non tantum aures eorum, sed & labia mea aperi Domine: ego

P p 3

enim

^a Esai. 1. d

*Quanta cum
reverentia sa-
cris conventi-
bus tum ad o-
rationem, tum
ad prædica-
tionem inter-
esse oporteat.*

^b Matt. 18. e

^c Esai. 50. h

^d 2. Cor. 12. a